

MAGYAR MŰSA.

Költ Bétsben 17. Októberben 1787.

*Virgiliusnak első könyvéből, a' 34-dik verstől fogva,
Junónak magában való tünlődésese és Eolusnak
való beszéde így íratik-le.*

Csak alég indulnak-ki Siciliából,
 A' tengerre szállván a' Föld' határából,
 Jó Szél vitorláik szárnyait fel-nyittya,
 Hajók' rezes orra a' habot hasittya;
 A' midön víselvén szívéen mély sebeket,
 Így tünődik Junó: Hát már én ezeket,
 Hát már el-nem végzem, én a' mit én kezdtem?
 Hát Olasz Országba Éneást eresztem?
 De lám a' végzések álnak ellent abban.
 Hát víseli magát Pallás gondofobban,
 Ő nem türhervén csak edgy fertelmességet,
 Sok embert el-merit, fok hajót fel-éget.
 Ő maga a' menyköt sürün hajigálya,
 A' hajókat tüzzel, és széllal prédálya.
 A' menykötől égő Ajáxot fel-kapja,
 'S forgó szél vész közt edgy közsziklához tsapja,
 De én Királynénak a' kit hívni mernek,
 Húga, 's Felesége lévén Jupiternek,
 Tsak edgy Nemzetsféggel olly foká veszekszem,
 Mindenhatóságom szerént nem tselekszem.

Ffff

De

De biz' így ám hozzám nem sok népek gyűlnek,
 Áldozat, 's tömjénnel oltárim nem fulnek.
 Ilyeneket főzvé'n haragja' lángjába;
 Megy a' fergetegek 's szelek hazájába.
 Eoliába megy. Itt edgy rút barlangnak,
 Üregében a' bé-zart Szelek zsibongnak.
 Eolus isititya őket, mind szüntelen,
 Tömlötzeit tartván lántzon és kötelen,
 Ezek boszszankodó méreggel mormolnak,
 A' barlangnak szája körül dorombolnak.
 Eolus-is magos királyi székeben,
 Csendesítvén népét háborgo mérgében,
 Ha ezt nem mivelné, tengert, földet, eget,
 El-sepreni látnánk e' sok fergeteget.
 Tudván ezt a' minden hatalomnak Attya,
 Serét barlangokban azokat tartattya,
 Melyeknek szájokra nagy hegyeket rakott,
 Nem hagyván kinn femmi szellőző ablakot.
 Királyt-is tett, a' ki őket meg-oldani
 Tudja, ha kell, 's ha nem, tömlötzbe tartani.
 A' Király Eolus, megy Júnó a' kihez
 'S így fog alázatos könyörgéseihez:
 Eole! (mert Jupiter téged azért tart,
 Hogy tsendesíts, vagy ha kell támaszsz zivatart.)
 Amott edgy nemzetség gyűlölök a' melyet,
 Evez a' tengeren, és keres más helyet.
 Nézd Olasz Országba Tróját koltözteti,
 Maradványit bátrabb Országba vezeti.
 Nofza zudisd reá az erős szeleket,
 Hordj habot, ronts hajót, fojds az embereket.
 Van nékem tizennégy jeles Frajtzímerem;
 Déjópéját köztök leg-szebbnek esmerem;
 De mégis, állandó társúl, azt fogadom,
 E' munkádért ötet néked által adom,

Hogy választván téged örökös párijává,
Sok szép magzatokkal formáljon Atyává.
Mond Eolus: Mar az Királyné! te' gondod
Mit akarj; Én véghez vízsem, ha ki-mondod.
Te adod Országom', te Királyi székem',
Te, hogy jó akaróm lett Jupiter nékem.
Te adsz asztaloknál helyt az Isteneknek,
Te tettél Urává e' fergetegegnek.
Ezt mondván, a' hegyet, a' barlang' szájára,
Mely űlt volt, görditi hamar oldalára.
Nofza rohan a' Szél rettentő fereggel,
A' pott, a' merre ront, sepri fergeteggel,
Fel dulyák a' tengert fenekétől fogva,
Az Eurus, Notus, Africus, morogva;
Tölkök szörnyü habok hempelygettattetnek,
Tsattog a' fok kötél, a' jajok élednek:
Hirtelen szemekből a' nap és az egek
El-tűnnek, ki-kapván a' fetét Fellegek;
Rá ül a' tengerte, mint edgy a' vak éjjel,
Menydörög, és ropog a' terhes ég szélyel,
Sűrűn nyílnak a' gyors villámok tüzei,
'S Látszanak mindenütt a' halál, képei.

Doctor Neo Ijpotállya.

Itt fekszik ki maga ide mást fektetett,
Saját Ispotálya fekfő betege lett.
Ha nem gyógyithatta írral betegeit,
Kötözte mert tudta, firral a' sebeit.
Használt egyébbel-ís, tudnillik, harangal,
Fel-gyógyul hát ő-is, de trombita hangal.

*A' régen kö közé szorult és oda fuladt Tordai
kemény-Seprőről.*

Sírja ez a' kö-hogy egy kints keresőnek,
Zárja kints helyt kormát egy kémény-seprőnek.
Lelke Abrahámban, teste e' mélységben
Nyugszik, kösziklában vetett reménységben.
Tsak keskeny kürtőkben füstölgött élete,
Szorofs líku köben rekedt lehellete
Ha keskeny ösvenyen könnyű bóldagolni,
Idvefég volt ennek kö-lyukba szorulni,

Hamar vagy későn hinni.

Hamar hinni-is kár, későn-is tsak veszély,
Példánk egy fényes vár, 's egy ártatlan személy.
Mert el-mult, hogy nem hitt Troja Kálsádrának,
Oda lett Hyppolít, hogy hitteek Phaedrának.
Tehát ha kárt teszen későn 's hamar hinni,
Hitemet jobb leszen közép léptsőn vinni.
Tsak magaimnak írák, de nyomhattya más-is
Fejébe régulám Théséus Tamás-is.

Dido és Lucretzia.

Dido 's Lucretzia mártyni valának,
Egyik Cypriának, a' más Diánának.
Amaz erefzkedék Aenéás kardjába,
E' gyilkos kéft vere hív szíve tájába.
Oh szüz Lucretzia! nints hát maradványod,
Szerelmesvén Didó! elég van leányod.

Felentések.

Nem kevés öröme szolgál szívünknek, hogy olly bődög szerentsénk történhetett melly szerént ezen jelen való jegyzésünk által, egy ollyan Munkának jelenthettyük született nyelvünkre való Fordítását, az olvasásban gyönyörűségét találó Magyar Hazánknak mellynek ezen Esztendőben látott Bétsben 3-dik darabja Német nyelven leg először világozságot, és ez a' Munka minden eddig, élet le-iráfárol, ki-jött Könyveket fellyül halad, a' közöntéges itélet-tétel szerént. — Ha valaha vagy egy írás meg-érdemlette a' Fordító pennájának fáradságát; ha valaha vagy egy Munka nem pirúlt-meg, mikor a' Könyv-nyomtató Sajtó alól nyögve a' közönséges világozságra lépett; bizony a' leg-első helyet érdemli, és nem ortza-pirúlást, hanem magához szívó szemeket von magára „*Báró Fridrik Trenk' emlékezetre méltó életének Históriaja*„ a' mellynek esméretét, a' mitsodás nagy kár volna az embernek mivóltát jobban jobban ki-tanulni kívánó Olvasóktól elfogni: szinte ollyan gyalázattyára szolgált volna a' Fordítónak, ezen Irónak páratlan Eletét a' Matériának felféges bétsihez illendő ékes és mesterféges Magyar Köntösbe nem öltöztetni. Igafsággal el-lehet mondani, hogy ezen Irás minden emberi élet történeteiről szollo könyveket vastag homálllyba meritett, és a' Római Fels. Ts. és Királyi örökös Országokban, az emberi emlékezetre még egy munka sem jött-ki ollyan, a' melly olly tsudálatos eseteket foglalna magában, olly szabad bátorsággal tenné ki Szívét, és mindeneknek tettzéseket olly közönségesen megnyerte volna, mint ez a' Munka. Ez, az emberi nyomorúságokkal tellyes Levelü könyvek között megérdemli, hogy tölle kezdve számlálják a' bődögtalanságnak

fűgnak esztendejeiben finlödök az ő inségeiknek nap-
 jaikat. Kiváltképpen a' valóságos virtust esmérő és
 gyakorló Márs' Vitézi, méltán hordozhatnák mind
 szüntelen 'Sebeikben, hogy ebben látván a' Virtusnak
 eseteit és ditsőséges végét, általa a' szerentsétlenség-
 nek minden tsapáíai ellen erős mejj-vasba öltöztetnék
 mejjeiket. De nem szukfég erre hozszas jovallásfal
 élnünk; mert ha Bétsben a' Német Exemplárnak ki-
 jövele után 4 hét alatt három ezer Exemplárok
 költenek-el mellyeknek nagyobb részét a' Márs Zasz-
 lójának hívei hordották-el; mit nem reménylhetünk
 edgy olyan nagy Hazáról, mint a' mi Nemes Ma-
 gyar Hazánk? melly fokkal méltóbb jussal tarthattya
 magát Márkos Török Atyának, mint a' mesés pólák-
 ba kötözött eredetü Rómulus és Rémus. — Ezen
 munkának Szerzője, *Báro Fridrik Trenk* ki még
 életben vagyon, és Bétsben lakik. Ajánlotta az egy-
 gyetlen *Fridriknek*, a' *Burkusok' Királynának*, az
 Elysiumi mezőn. — Hogy Olvasóinkkal előre meg
 izleltesuk ezen Író tsudálatos életének históriáját, és
 egyszersemind meg bizonyittsuk, hogy minden itt elő
 jövő dolgok valósággal meg-lettenek, a' Könyv-szer-
 zőnek előjáró Beszédéből e' következő öket ki-
 írjuk: „ *Ha ezen én életemnek Históriájában hamis-
 „ ságok és palástolások találtatnak; a' mellyet én
 „ nem pallykos tsintalanságból hanem tulajdon be-
 „ tsületemnek igaz oltalmazására írtam, — úgy
 „ engemet a' következő Világ nem tsak hazugnak,
 „ hanem a' mostan élő-is egy semire-kellő gaz-ember-
 „ nek mondjon. — Az én gyermekeimet a' Haza-
 „ árúlok' gyermekeinek jutalma és esete találja; és
 „ ezen kezemet, a' mellyel ezt a' könyvet írtam,
 „ vágja-el a' hohér az én derekamtól hogyha abban
 „ gonosz és alá-való Lélek lakozik. — En ezen
 „ Könyv-*

„ Könyvben nem palástalom a' magam hibáit: em-
 „ ber voltam, és semmi okom magam meg-szégyny-
 „ lésére nintsen, hogy Angyal nem voltam. „ To-
 „ vábbá, azt beszéli az Író, hogy ő nem más törté-
 „ neteit, hanem a' magáéit írta-meg, a' mellyeknek
 „ még fok szemmel-látó tanúi élnének, és ő-is a' Vi-
 „ lágnak Itélő széki felött fel-emelt fővel járna; mert
 „ így szoll egy helyen: „ En gyermekek előtt be-
 „ széltetni szokott Meséket nem írok, a' tiszta pa-
 „ pirosnak töltésére. — Az én három darab Köny-
 „ vem alig ad nekem annyi helyet, hogy az én
 „ esetemnek hitel-felett való öszve-bomlottságát tsak
 „ a' főbb történeteknek öszve-füzésében és meg egygyez-
 „ tetésében-is elő-adhassam. Ötvenszer ragadtam-
 „ ki életemet olyan veszedelmekből, a' mellyek köz-
 „ zül tsak az elsőbkekben-is más valaki el-veszti éle-
 „ tét. Sőt a' hol önként kerestem-is a' halált, és
 „ egészfzen el-szántam reá magamat; semmi ellen-
 „ állást nem találtam, és kénteleníttem tovább él-
 „ ni, hogy még többet szenvedjek. „

Ugy itéljük, hogy elég íratott ezen Munká-
 nak meg-izelésére, és eléggé meg-bizonyított,
 hogy soha még ehez hasonló élet történetei Magyar
 Napfényt nem láttanak. Hát e' szerént, nem ér-
 demli-é meg az ilyen munka, melly emberségnek
 felséges tanításával rakva vagyon, az olvasásra való
 elő-mozdítást? — Nem méltó-é, hogy a' mi Ne-
 mes, nagy és jó szivű Magyarainknak-is esmérettsé-
 gekre juttatásék? — Mi bizonyosan reményllyük
 hogy minden ditséretünk felett igaznak fogja tapasz-
 talni szavunkat az olvasó Közönség. — Es elég ed-
 dig e' munkának betsefségéről. — A' mi pedig a'
 fordítást illeti egy a' tiszta Magyarság közzül, és
 meg érdemli a' mi ditséretünket. — A' ki-adója ezer
 könyv-

Könyvnek *Tályai Dániel* Ur Posonyban. Az árát az első ki-jött résznek, és az helyet a' hol lehet találni már a' *Kurirunkban* meg mondtuk. —

Tsak-nem hihetetlen dolognak látszhatik, hogy egy olyan közönségesen szűkféges Könyv, a' milyen a' Német, Magyar 's Deák Szó-tár volna, a' Váltóknak kevés-voltok miatt világot nem láthat. De nints különben a' dolog, akar-mi légyen az oka. Ámbátor néhol tsupán tsak a' munkának szűkféges-voltát tekintvén felettébb-ís rajta vóltanak, hogy a' Váltóknak számokat szaporíthassák; még-is ha mind a' *Subscribenseket* a' *Prænumeránsokkal* egygyüvé vészem-is, mindenestől nem mégyen az többre — három száznál. Ennyinél fogva pedig, a' milyen óltsó árát szabtam, tsupa lehetetlenség hozzá fognom. Azért tessék mindnyájoknak, a' kik nálam avagy másoknál érette előre fizetni méltóztattak, pénzeket visszava-venni. Egyébaránt talám nem fog senki, híj-jába lett fáradságáért és költségéért én reám, neheztelni; ha meg-gondolja, hogy énnékem ezen köz jóra intézett szándékom mind fáradságomba mind költségembe hozzá foghatatlanúl többre került. Írásm N. Györbenn Mind Szent havának első napján 1787.

Ráth Mátyás.

Mínthogy a' *Jung* kevesebb árufokra le-fért, mint előbbfőzre hozzá lehetett venni, az árra leszfz tsak 19 garas az (Authornak) Szerzőnek rézre ki-metszett képével edgyutt. Ezen árron lehet találni Miskoltzon, Sáros-Patakon, Ketskeméten, Halason, Pesthen s. t. a' Híradáson meg-nevezett Erdemes személyeknél.